

Terminologiremiss patientsäkerhet och systematiskt kvalitetsarbete

Externremiss, begrepp inom området patientsäkerhet och systematiskt kvalitetsarbete

Socialstyrelsen ansvarar för samordning av terminologin inom fackområdet vård och omsorg, som innefattar hälso- och sjukvård och socialtjänst.

Bakgrund till terminologiarbetet

Socialstyrelsens kartläggning av patientsäkerhetsområdet har visat att det finns ett behov av att uppdatera befintliga och tydliggöra nya definitioner av centrala begrepp. Rapporteringen av risker och vårdskador utgår från olika tolkningar vilket gör det svårt att få en samlad bild av förekomsten. Patientsäkerhet är en särskild satsning på Socialstyrelsen under 2015-2016 och inom ramen för detta har en handlingsplan för patientsäkerhet (dnr: 3.4-41580/2014) beslutats. En central aktivitet i handlingsplanen är att tydliggöra begrepp och definitioner inom patientsäkerhetsområdet.

Arbetsgruppen

Arbetsgruppen består av sakkunniga från

- * Socialstyrelsen
- * Sveriges Kommuner och Landsting
- * Svenska läkaresällskapet
- * Svensk sjuksköterskeförening

samt terminologer från Socialstyrelsen och Terminologicentrum TNC.

Resultatet av terminologiarbetet

Resultatet av terminologiarbetet finns i remissen i form av tio föreslagna termposter. Sju av dessa är nya och tre gäller revidering av publicerade termposter i termbanken. Det framgår av termpostens rubrik om det är en ny termpost eller en revidering. Termpost 1-5 rör systematiskt kvalitetsarbete och termpost 6-10 rör patientsäkerhet.

Vi vill ha ditt svar senast den 2 december 2016.

Praktiska instruktioner

Remissen är uppdelad i fyra delar. För varje del får du först se ett antal termer och definitioner, och svara på om du tillstyrker dessa. Om du inte tillstyrker någon term eller definition kommer du att på nästa sida få upp en textruta för din motivering. Slutligen kommer du att få upp textrutor för övriga kommentarer till de termposter du just sett. Därefter följer nästa del.

De svar som du markerar sparas när du klickar på flikarna "Föregående" eller "Nästa" längst ner på varje sida i remissen.

Du kan avbryta besvarandet när som helst. För att återgå till remissen, klicka på länken i e-brevet.

När du har svarat på alla frågor, klicka på "Klar". Klicka på "Svarsöversikt" för att kontrollera och eventuellt korrigera dina svar. För att få en utskrift, klicka på symbolen för utskrift i svarsöversikten.

För att skicka in dina svar, klicka på "OK" på sista sidan i remissen. Du kan göra ändringar i ditt svar fram till sista svarsdatum, även efter att du har skickat in svaret.

Begreppet *avvikelse* och relaterade begrepp

Utredningen av dessa begrepp utgick från ett patientsäkerhetsperspektiv, men arbetsgruppen har konstaterat att dessa begrepp inte är specifika för patientsäkerhetsområdet. Därför föreslås övergripande definitioner, och även en anmärkning som beskriver användningen av termerna.

* Termpost 1 - *avvikelse* (ny)

Term: *avvikelse*

Definition: händelse som medfört eller som hade kunnat medföra något oönskat

Anmärkning:

En *avvikelse* är antingen en negativ händelse eller ett tillbud.

Uttrycken *avvikelse*, negativ händelse och tillbud används i såväl hälso- och sjukvård som tandvård och socialtjänst när man rapporterar eller utreder någon form av oönskad händelse.

Ja Nej

*Tillstyrker föreslagen term:

*Tillstyrker föreslagen definition:

* Termpost 2 - negativ händelse (ny)

Term: negativ händelse

Definition: händelse som medfört något oönskat

Anmärkning:

Uttrycket negativ händelse används i såväl hälso- och sjukvård och tandvård som socialtjänst när man rapporterar eller utreder någon form av oönskad händelse.

Ja Nej

*Tillstyrker föreslagen term: X

*Tillstyrker föreslagen definition: X

* Termpost 3 - tillbud (ny)

Term: tillbud

Definition: händelse som hade kunnat medföra något oönskat

Anmärkning:

Uttrycket tillbud används i såväl hälso- och sjukvård och tandvård som socialtjänst när man rapporterar eller utreder någon form av oönskad händelse.

Ja Nej

*Tillstyrker föreslagen term: X

*Tillstyrker föreslagen definition: X

Begreppen *avvikelsehantering* och *riskhantering*

Definitionen av *avvikelsehantering* revideras eftersom rutiner för hantering inte är detsamma som själva hanteringen. I övrigt språkliga ändringar för att göra definitionen lättare att läsa och för att korrigera syftningen för ordet "dokumentera".

För motsvarande arbete när det gäller risker tillkommer nu begreppet *riskhantering*. Att **analysera** risker omfattar här att **identifiera** och **bedöma** dem. (Se definitionen av *riskanalys* i termbanken: "systematisk identifiering och bedömning av risker i ett visst sammanhang")

* Termpost 4 - avvikelsehantering (reviderad)

Term: avvikelsehantering

Tidigare definition: rutiner för att identifiera, dokumentera och rapportera negativa händelser och tillbud samt för att fastställa och åtgärda orsaker, utvärdera åtgärdernas effekt och sammanställa och återföra erfarenheterna

Tidigare anmärkning: -

Ny definition: det att identifiera och rapportera avvikelser, klarlägga och åtgärda orsakerna, dokumentera detta samt bedöma åtgärdernas effekt och sammanställa och återföra resultaten

Ny anmärkning:

För mer information se Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.

Ja Nej

*Tillstyrker föreslagen definition:

*** Termpost 5 - riskhantering (ny)**

Term: riskhantering

Definition: det att rapportera, analysera och dokumentera risker, vidta adekvata åtgärder samt sammanställa och återföra resultaten

Anmärkning:

För mer information se Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.

Ja Nej

*Tillstyrker föreslagen term:

*Tillstyrker föreslagen definition:

Termpost 5 - riskhantering

Eventuella kommentarer:

För att få en samstämmighet mellan definitionerna riskhantering och avvikelshantering vore det lämpligt att även inkludera "identifiera" i definitionen för riskhantering.

Begreppet vårdskada och relaterade begrepp

Vårdskada finns sedan tidigare i termbanken, men det har saknats term poster för de skador som inte är vårdskador, samt för det övergripande begreppet som är båda typerna av skador. Dessa tillkommer nu.

I detta sammanhang har även ordet *komplikation* diskuterats i arbetsgruppen. Slutsatsen av dessa diskussioner är som framgår nedan att ordet används i en övergripande betydelse och att undvikbarhet inte är en avgörande faktor för vad som kallas komplikation.

*** Termpost 6 - skada på patient (ny)**

Term: skada på patient

Avrådd term: patientskada

Definition: lidande, kroppslig eller psykisk skada eller sjukdom samt dödsfall som drabbar en patient

Ny anmärkning:

Kortformen *skada* kan användas när sammanhanget är klart, det vill säga när det är tydligt att det rör sig om en skada som en patient har drabbats av. Annars bör man använda den längre termen *skada på patient*.

Se patientskadelagen (1996:799) för vilka skador som ersätts enligt denna lag.

Ja Nej

*Tillstyrker föreslagen term: X

*Tillstyrker föreslagen definition: X

*** Termpost 7 - icke undvikbar skada på patient (ny)**

Term: icke undvikbar skada på patient

Definition: skada på patient som inträffar trots att adekvata åtgärder vidtagits vid patientens kontakt med hälso- och sjukvården

Anmärkning:

Kortformen *icke undvikbar skada* kan användas när sammanhanget är klart, det vill säga när det är tydligt att det rör sig om en skada som en patient har drabbats av och som inte hade kunnat undvikas. Annars bör man använda den längre termen *icke undvikbar skada på patient*. Den ännu kortare formen *skada* bör undvikas för detta begrepp.

Ja Nej

*Tillstyrker föreslagen term: X

*Tillstyrker föreslagen definition: X

*** Termpost 8 - vårdskada (reviderad)**

Term: vårdskada

Synonym: undvikbar skada på patient

Avrådda termer: patientskada, undvikbar vårdskada

Tidigare definition: lidande, kroppslig eller psykisk skada eller sjukdom samt dödsfall som hade kunnat undvikas om adekvata åtgärder hade vidtagits vid patientens kontakt med hälso- och sjukvården

Tidigare anmärkning: -

Ny definition: skada på patient som hade kunnat undvikas om adekvata åtgärder hade vidtagits vid patientens kontakt med hälso- och sjukvården

Ny anmärkning:

Observera att definitionen i patientsäkerhetslagen (2010:659), PSL, lyder: *lidande, kroppslig eller psykisk skada eller sjukdom samt dödsfall som hade kunnat undvikas om adekvata åtgärder hade vidtagits vid patientens kontakt med hälso- och sjukvården.*

Termbankens definition säger samma sak, men några kännetecken har flyttats till det överordnade begreppet *skada på patient*.

Definitionen av vårdskada innefattar såväl allvarliga som andra vårdskador. PSL anger kriterier för vad som är en allvarlig vårdskada.

Ja Nej

*Tillstyrker föreslagen definition: X

*** Termpost 9 - komplikation (ny)**

Term: komplikation

Definition: se anmärkning

Anmärkning:

Komplikation används inom hälso- och sjukvården i allmän betydelse, som något ogynnsamt som tillstöter i en behandling eller sjukdom. När man utreder en skada på patient bör man i stället använda någon av termerna *vårdskada* eller *icke undvikbar skada på patient*.

Ja Nej

*Tillstyrker föreslagen anmärkning: X

*** Termpost 8 - vårdskada****Motivera varför du inte tillstyrker den nya definitionen:**

Begreppet patient kopplas lätt samman med somatiska sjukdomar och sjukhusvård. Detta även om det finns en definitionen av patient samt att definition av skada på patient föreslås. Vi vet att det finns många problemområden och patientgrupper som ges sämre förutsättningar för vård, som multisyjuka äldre som vårdas i hemmet, personer med funktionsnedsättning, missbruksproblematik och psykiatriska diagnoser, samt barn och unga inom BUP och elevhälsan. För att inte missgynna grupper bör kännetecknen finnas kvar i termen vårdskada (som också följer PSL).

Termpost 7 - icke undvikbar skada på patient**Eventuella kommentarer:**

Termen är lång och kan komplicera tal och skrift. Detta kan leda till att man förkortar termen och korrekt form inte används.

Termpost 9 - komplikation**Eventuella kommentarer:**

Termen komplikation kan upplevas förvirrande i förhållande till skada och icke undvikbar skada. Då termen komplikation används i allmän betydelse av såväl hälso- och sjukvårdspersonal och allmänhet är anmärkningen nödvändig och värdefull.

Begreppet patientsäkerhetsarbete

Arbetsgruppen anser att definitionen inte bör räkna upp vilka moment som ingår i patientsäkerhetsarbete, eftersom detta varierar mellan olika vårdgivare. Därför föreslås en definition som i stället utgår från syftet med patientsäkerhetsarbete.

*** Termpost 10 - patientsäkerhetsarbete (reviderad)**

Term: patientsäkerhetsarbete

Tidigare definition: arbete som syftar till patientsäkerhet genom att analysera, fastställa och undanröja orsaker till risker, tillbud och negativa händelser

Ny definition: del av en vårdgivares systematiska kvalitetsarbete som syftar till skydd mot vårdskada

Ja Nej

*Tillstyrker föreslagen definition: X

*** Termpost 10 - patientsäkerhetsarbete**

Motivera varför du inte tillstyrker *den nya definitionen*:

Termen systematiskt kvalitetsarbete finns inte definierat i termbanken och dess innebörd kan uppfattas som otydlig. Se vidare Eventuella kommentarer.

Termpost 10 - patientsäkerhetsarbete

Eventuella kommentarer:

Den nuvarande definitionen av patientsäkerhetsarbete bör kompletteras med begrepp som innefattar uppföljning och utvärdering. Detta för att ge svar på frågan om vidtagna åtgärder har gett effekt.

Eventuella kommentarer till remissen i sin helhet:

Positivt att terminologin inom området utökas. I stort blev termerna klarare och ligger mer i tiden.

Powered by QuestBack